

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Пост. ПВСУ від 13 червня 2007 р. № 8 «Про незалежність судової влади» // ВВСУ. — 2007. — №6. — С. 2—6

Відповідно до Конституції України (статті 6, 126, 129) державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Судді при здійсненні правосуддя незалежні й підкоряються лише закону, а вплив на них у будь-який спосіб забороняється. Незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією та законами України.

Гарантії незалежності і недоторканності суддів як носіїв судової влади та самостійності судів як судових органів визначено Конституцією та законами України, зокрема законами України від 7 лютого 2002 р. № 3018-III «Про судоустрій України» та від 15 грудня 1992 р. № 2862-XII «Про статус суддів». Такими гарантіями, зокрема, є: здійснення правосуддя виключно судами; особливий порядок призначення, обрання, притягнення до відповідальності та звільнення суддів; здійснення правосуддя відповідно до встановленої законом процедури; таємниця прийняття судового рішення і заборона її розголошення; обов'язковість судового рішення; недопустимість втручання у здійснення правосуддя, впливу на суд або суддів у будь-який спосіб, неповаги до суду та встановлення відповідальності за такі діяння; особливий порядок фінансування та організаційного забезпечення судів; належне матеріальне та соціальне забезпечення суддів, а також визначені законом засоби забезпечення особистої безпеки суддів, їх сімей, майна та інші засоби їх правового захисту; функціонування органів суддівського самоврядування.

Незалежність судової влади, її рівність із законодавчою та виконавчою владою є невід'ємними ознаками правової держави, в якій кожен має право на судовий захист своїх прав і свобод. Незалежність судів встановлена в Україні як конституційний принцип організації та функціонування судів з метою забезпечення права осіб на такий захист. Недоторканність суддів не є особистим привілеєм, а як один з елементів статусу суддів має публічно-правове призначення — забезпечити здійснення правосуддя незалежним, неупередженим і справедливим судом.

Таким чином, реалізація зазначених правових гарантій здійснення правосуддя є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави (статті 3, 8, 55 Конституції України).

Разом з тим, гарантії самостійності судів та незалежності суддів в Україні належним чином не забезпечені. На практиці законодавчим органом, органами виконавчої влади, їх посадовими особами ігнорується конституційний принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову. Мають місце спроби втручання в організацію діяльності судів, вирішення конкретних судових справ, перешкоджання здійсненню судами правосуддя на визначених законом засадах, тиск на суддів шляхом погроз, шантажу та іншого проти-правного впливу, в тому числі у формі прийняття незаконних нормативно-правових актів та правових актів індивідуальної дії, неправомірного вкористання суб'єктами влади наданих їм повноважень, а також незаконного наділення деяких державних органів відповідними повноваженнями, що посилює залежність від них судів та суддів.

Останнім часом факти тиску на суддів і втручання в діяльність судів набули системного та відвертого характеру, зокрема при розгляді судами справ, формуванні суддівського корпусу, призначенні суддів на адміністративні посади, вирішенні питань про відповідальність суддів. Грубо порушується визначений законом порядок притягнення суддів до відповідальності в частині встановлення її підстав, строків притягнення до неї, забезпечення суддям, стосовно яких вирішується питання про відповідальність, можливості вжити передбачених законом заходів щодо свого захисту. У діяльності суб'єктів, до компетенції яких належить вирішення питань про відповідальність суддів, у деяких випадках вбачається упереджений підхід та намагання вчинити розправу над суддями за їх професійну діяльність. Проведення такими суб'єктами перевірок супроводжується виходом за межі компетенції та перешкоджанням виконанню суддями професійних обов'язків (це виявляється, зокрема, у незаконному вилученні судових справ, пред'явленні вимоги надати відомості, які становлять таємницю нарадчої кімнати).

Вказані негативні явища набули значного поширення і становлять загрозу утвердженню в державі принципу верховенства права, здійсненню правосуддя на засадах, визначених Конституцією та законами України.

У свою чергу, суди та судді у своїй діяльності не завжди керуються виключно

Конституцією та законами України, піддаються протиправному впливу посадових осіб органів державної влади, суб'єктів політичної діяльності, допускають безкарне втручання у вирішення судових справ, що завдає істотної шкоди демократичному конституційному ладу, правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави. Не здійснюючи належного правового реагування на протиправні тиск та втручання, судді тим самим сприяють по-ширенню суспільно небезпечних посягань на правосуддя, не забезпечують в межах своїх повноважень дотримання принципів самостійності судів і незалежності суддів, конституційних засад судочинства. Крім того, суди не завжди враховують у своїй діяльності положення постанови Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя», в якій надано рекомендації щодо правильного застосування норм Конституції України при здійсненні правосуддя.

Держава зобов'язана гарантувати, забезпечувати та оберігати незалежність судової влади. Її зміцненню має сприяти правильне застосування закону самими суддями.

З метою забезпечення однакового та правильного застосування судами законодавства, що встановлює гарантії незалежності судової влади, Пленум Верховного Суду України постановляє дати судам такі роз'яснення:

1. Професійні судді (далі — судді) та залучені у визначених законом випадках для здійснення правосуддя представники народу є носіями судової влади в Україні, які здійснюють правосуддя незалежно від законодавчої та виконавчої влади. Судді є посадовими особами судової влади, які відповідно до Конституції та законів України наділені повноваженнями здійснювати правосуддя і виконувати свої обов'язки на професійній основі в Конституційному Суді України та судах загальної юрисдикції.

При здійсненні правосуддя судді повинні утверджувати гарантовану Конституцією та законами України незалежність та самостійність судів, підвищувати авторитет судової влади, забезпечувати обов'язковість судових рішень шляхом справедливого, неупередженого і своєчасного розгляду та вирішення судових справ, дотримання присяги судді, належного правового реагування на факти тиску на них, втручання в судову діяльність та інші протиправні посягання на правосуддя.

За наявності підстав вважати, що відбувається посягання на незалежність судді щодо неупередженого вирішення судових справ, він повинен вжити заходів для припинення

такого посягання та притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

2. Виходячи з того, що незалежність суддів є основною передумовою їх об'єктивності та неупередженості, суддя при здійсненні правосуддя підкоряється лише закону і нікому не підзвітний. Суддям забезпечується свобода неупередженого вирішення судових справ відповідно до їх внутрішнього переконання, що ґрунтується на вимогах закону. Рішення в судовій справі має ґрунтуватися на всебічному, повному й об'єктивному дослідженні всіх обставин справи, під час якого не може надаватися перевага правовій позиції будь-якого учасника судового процесу, в тому числі прокурорів, захисників, представників юридичних чи фізичних осіб.

Незалежність суддів при розгляді конкретних судових справ має забезпечуватись і в самому суді. У зв'язку з цим неприпустимими є:

— непроцесуальний вплив на суддю з боку інших суддів, у тому числі тих, що обіймають адміністративні посади в судах;

— встановлення контролю за здійсненням судочинства суддею, виклик його до вищестоящих судів та вимагання звітів чи пояснень про розгляд конкретних справ;

— витребування від судді будь-якої інформації чи довідок про хід та перспективи розгляду справи, іншої інформації, яка може надаватися лише сторонам у справі та іншим особам, визначеним процесуальним законодавством, а також відомостей, які становлять таємницю нарадчої кімнати;

— прийняття суддею від будь-яких осіб та розгляд ним заяв, скарг, інших документів поза встановленим законом процесуальним порядком.

3. Положення частини другої статті 126 Конституції України про те, що вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється, означає заборону будь-яких дій стосовно суддів незалежно від форми їх прояву з боку державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, установ, організацій, громадян та їх

об'єднань, юридичних осіб з метою перешкодити виконанню суддями професійних обов'язків чи схилити їх до винесення неправосудного рішення. Заборона впливу на суддів у будь-який спосіб поширюється на весь час обіймання ними посади судді.

Виходячи з того, що вплив на суддів тягне юридичну відповідальність, суди у всіх випадках втручання в їх діяльність і прояву неповаги до суду або судді повинні виносити окремі ухвали чи постанови, а якщо в таких діях вбачаються ознаки відповідного злочину — реагувати згідно з вимогами кримінально-процесуального законодавства України.

Суди повинні належним чином реагувати на порушення учасниками процесу та іншими присутніми в залі судового засідання особами встановленого законом і судом порядку розгляду справ та за наявності підстав вирішувати питання про притягнення винних у вчиненні таких порушень до відповідальності.

4. Суддя не зобов'язаний давати будь-які пояснення щодо розглянутих справ або справ, які знаходяться в його провадженні, а також надавати їх будь-кому для ознайомлення, крім випадків і порядку, передбачених законом.

Порушенням принципів самостійності судів та незалежності суддів слід визнавати, зокрема, витребування від судді пояснень з питань, які підлягають чи були предметом обговорення у нарадчій кімнаті або спроби розкриття таємниці постановлення рішення в інший спосіб, втребовування чи вилучення судових справ, розгляд яких не завершено, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, виписок з неї тощо) з порушенням встановленого законом порядку (неповноважним суб'єктом, без належного документального оформлення тощо).

5. Відповідно до закону суддя не може брати участь у розгляді справи і підлягає відводу (самовідводу), якщо він заінтересований у результаті розгляду справи або є інші обставини, які викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості судді.

6. Виходячи з того, що чинним законодавством України професійним суддям заборонено виконувати не властиві суду функції, вони не можуть бути членами будь-яких комітетів, комісій по боротьбі зі злочинністю та залучатися до іншої роботи, якщо це може

вплинути на їх незалежність і неупередженість при здійсненні правосуддя.

7. Відповідно до статті 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Суди повинні дотримуватися встановлених процесуальними законами правил підсудності та підвідомчості спорів, враховувати, що тільки права, свободи та законні інтереси учасників правовідносин, які виникають із визначених законом підстав та інших юридичних фактів, підлягають судовому захисту в передбачений законом та/або договором спосіб.

Не допускається постановлення рішень, що передбачають: неправомірне обмеження прав, свобод та законних інтересів інших осіб, у тому числі обмеження публічної компетенції державних органів, їх посадових чи службових осіб; задоволення вимог осіб, які не є суб'єктами відповідних правовідносин.

Не допускається також постановлення рішень, які спрямовані на завдання шкоди іншим особам, довкіллю, культурній спадщині; надають можливості для зловживання правом; порушують моральні засади суспільства; зобов'язують до вчинення дій, які не є обов'язковими за законом.

8. Звернення до суду здійснюється у формі, порядку, випадках та особами, передбаченими процесуальним законом.

Звернення у справах інших осіб у всіх випадках, а учасників процесу — поза випадками, передбаченими процесуальним законом, розгляду судам не підлягають.

9. Суди не повинні встановлювати особливого порядку (контролю) щодо розгляду звернень, які надійшли від представників влади.

Встановлене статтею 86 Конституції України право народного депутата України на запит є обмеженим і не поширюється на питання, пов'язані зі здійсненням правосуддя у конкретних справах. Звернення народного депутата України з вимогою чи пропозицією до судів, голів судів або безпосередньо до суддів з питань здійснення правосуддя у конкретній справі є неприпустимим і не підлягає розгляду. Залежно від характеру і змісту таких запитів та звернень їх слід розцінювати як втручання в судову діяльність.

Вмотивовування таких запитів і звернень посиланнями на законодавство, що визначає порядок розгляду звернень громадян, статус народних депутатів України чи депутатів місцевих рад тощо не повинні братися до уваги в силу положень частини другої статті 126 Конституції України.

Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19 травня 1999 р. № 4-рп/99 (справа про запити народних депутатів України) народний депутат України не має права звертатися з вимогами чи пропозиціями до судів, голів судів та до суддів стосовно конкретних судових справ.

Ненадання суддею відповіді на такі запити чи звернення народних депутатів України через незаконність вимог, які вони містять, не утворює складу правопорушення, пов'язаного із порушенням строків і порядку розгляду депутатських запитів та звернень.

10. Відповідно до частини п'ятої статті 124 Конституції України судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України і тому вважаються законними, доки вони не скасовані в апеляційному чи касаційному порядку або не переглянуті компетентним судом в іншому порядку, визначеному процесуальним законом, в межах провадження справи, в якій вони ухвалені.

Виключне право перевірки законності та обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством. Оскарження у будь-який спосіб судових рішень, діяльності судів і суддів щодо розгляду та вирішення справи поза передбаченим процесуальним законом порядком у справі не допускається, і суди повинні відмовляти у прийнятті позовів та заяв з таким предметом.

Органи, які вирішують питання про дисциплінарну відповідальність та відповідальність

за порушення присяги судді, не наділені законом повноваженнями оцінювати законність судового рішення.

Голови судів та інші судді, які обіймають адміністративні посади в судах, органи суддівського самоврядування, кваліфікаційні комісії, Вища рада юстиції, органи та посадові особи законодавчої та виконавчої влади не мають повноважень перевіряти правовий зміст судових рішень.

У випадку якщо такі дії спричинили притягнення судді до відповідальності, суд, який розглядає скаргу потерпілого судді, одночасно з її задоволенням повинен ініціювати питання про притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності за втручання у діяльність суду.

11. Втручанням у діяльність судових органів слід розуміти вплив на суддю у будь-якій формі (прохання, вимога, вказівка, погроза, підкуп, насильство, критика судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення. При цьому не має значення, за допомогою яких засобів, на якій стадії процесу та в діяльність суду якої інстанції здійснюється втручання.

12. Оскарження судових рішень допускається у випадках, порядку та з підстав, визначених законом.

Оскарження ухвал або інших процесуальних актів суду, якими не завершується провадження у справі (про прийняття заяв і скарг до розгляду, про призначення судових засідань, про виклик осіб, про витребування документів та інших доказів тощо), крім випадків, прямо передбачених процесуальним законом, не допускається.

Прийняття до розгляду будь-якими особами чи органами, крім відповідного апеляційного або касаційного суду, заяв, у яких оскаржуються судові рішення, їх розгляд, витребування від судів інформації про судові справи у зв'язку з такими заявами, направлення заяв судам, вимоги до суддів про встановлення контролю за розглядом справи судом чи суддею є порушенням незалежності та самостійності суду.

13. Важливими гарантіями незалежності суддів є забезпечення їх особистої безпеки та їх державний захист. У разі коли під час здійснення правосуддя чи у зв'язку з цим виникають обставини, що свідчать про наявність небезпеки для життя, здоров'я, житла чи майна судді або його близьких родичів, відповідно до Закону України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» головам судів необхідно вживати заходів для безперешкодного здійснення правосуддя, контролювати виконання органами внутрішніх справ таких заходів безпеки, як здійснення особистої охорони цих осіб, їх житла, майна, видача зброї чи засобів індивідуального захисту тощо.

Згідно із Законом України від 23 грудня 1993 р. № 3782-XII «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» безпека учасників кримінального судочинства є важливим засобом запобігання втручанню у здійснення правосуддя. У зв'язку з цим суди в кожному конкретному випадку виявлення спроб вплинути на цих осіб повинні вживати заходів до захисту їх життя, здоров'я, житла та майна.

Якщо будуть встановлені дані, які свідчать про перешкоджання явці свідка, потерпілого, експерта до суду або примушування їх до відмови від дачі показань чи висновку, до дачі завідомо неправдивих показань чи висновку шляхом погрози вбивством, насильством, знищенням їхнього майна чи майна їх близьких родичів або розголошення відомостей, що їх ганьблять, про підкуп з тією ж метою свідка, потерпілого чи експерта, а також про погрозу вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання чи висновок, суд повинен вжити заходів щодо притягнення винних у цьому осіб до кримінальної відповідальності.

14. При розгляді справ про надання судді житла на підставі частини сьомої статті 44 Закону України «Про статус суддів» слід мати на увазі, що судді, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються благоустроєним житлом протягом шести місяців не тільки безпосередньо після обрання чи призначення на посаду, а й у разі виникнення необхідності поліпшення житлових умов під час виконання обов'язків судді.

15. Відповідно до чинного процесуального законодавства України судді вправі оскаржити в судовому порядку рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, якщо з їх вини не забезпечується виконання вимог статей 44, 45 Закону України «Про статус суддів» та інших нормативно-правових актів України, якими передбачено гарантії незалежності

суддів (наприклад, не-забезпечення або неналежне забезпечення житла судді комунальними по-слугами, засобами протипожежної та охоронної сигналізації, відмова чи не-виправдана тяганина при встановленні індивідуального домашнього теле-фону тощо).

16. У кожному випадку, коли буде встановлено, що особа вчинила умисні дії, які свідчать про неповагу до суду, необхідно вирішувати питання про притягнення винних до відповідальності за статтею 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Неповага до суду може виражатись у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача, у непідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого, порушенні порядку під час судового засідання, а також у вчиненні будь-ким інших дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил.

17. Згідно зі статтями 11, 13,42 Закону України «Про статус суддів» незалежність суддів забезпечується, зокрема, їх недоторканністю, яка поширюється і на майно судді та членів його сім'ї. Оскільки це майно перебуває під особливим захистом держави, то при його пошкодженні або знищенні збитки судді чи членам його сім'ї відшкодовуються в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету. За наявності спору він вирішується в судовому порядку.

18. При розгляді судових справ, у тому числі справ за спорами з приводу судового захисту гарантій самостійності судів, незалежності та недоторканності суддів, слід виходити з того, що в разі невідповідності положень правового акта Конституції чи закону України належить застосовувати положення Конституції або закону України.

Ухвалюючи рішення, суди повинні неухильно дотримувати вимог статті 92 Конституції України, згідно з якою судоустрій, судочинство, статус суддів визначаються виключно законами України.

19. Відповідно до статей 8 та 22 Конституції України не підлягають застосуванню судами закони та інші нормативно-правові акти, якими скасовуються конституційні права і свободи людини та громадянина, а також нові закони, які звужують зміст та обсяг

встановлених Конституцією України і чинними законами прав і свобод.

Суди при визначенні юридичної сили законів та інших нормативно-правових актів щодо їх діяльності повинні керуватися Конституцією України як актом прямої дії, а тому постанови Верховної Ради України та інші підзаконні акти державних органів, якими визначаються питання судоустрою, судочинства і статусу суддів, у тому числі щодо встановлення порядку призначення суддів на адміністративні посади та їх звільнення, терміну повноважень суддів, не підлягають застосуванню як такі, що суперечать Конституції України.

Не підлягають застосуванню акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, прийняті в період, коли повноваження таких органів чи посадових осіб припинені з підстав, передбачених Конституцією України, а також у разі втрати такими органами чи посадовими особами повноважень щодо прийняття законів, постанов, указів, розпоряджень та інших актів.

20. Згідно з пунктом 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 р. № 8-рп/2005 (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) положення частини третьої статті 11 Закону України «Про статус суддів» у взаємозв'язку з частиною восьмою статті 14 Закону України «Про судоустрій України» треба розуміти як таке, що гарантує досягнутий рівень незалежності суддів і забороняє при прийнятті нових законів та інших нормативних актів, внесенні змін до них скасовувати чи звужувати існуючі гарантії незалежності суддів, у тому числі заходи їх правового захисту та матеріального і соціального забезпечення.

21. Недоторканність судді в разі порушення щодо нього кримінальної справи полягає в тому, що його не може бути без згоди Верховної Ради України затримано чи заарештовано до винесення обвинувального вироку судом (частина третя статті 126 Конституції України). У провадженні про адміністративні правопорушення суддя взагалі не може бути затриманий чи заарештований, оскільки таке провадження не передбачає винесення судом вироку.

Відповідно до частини першої статті 126 Конституції України додаткові гарантії недоторканності суддів можуть встановлюватися також законами. Так, статтею 13 Закону України «Про статус суддів» передбачено: недоторканність судді поширюється на його житло, службове приміщення, транспорт і засоби зв'язку, кореспонденцію,

належне йому майно і документи; проникнення в житло чи службове приміщення судді, в його особистий чи службовий транспорт, проведення там огляду, обшуку чи виїмки, прослуховування його телефонних розмов, особистий обшук судді, а також огляд, виїмка його кореспонденції, речей і документів можуть провадитись тільки за вмотивованим рішенням суду, а у разі прийняття головою відповідного суду рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки — також за згодою судді.

22. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1996 р. № 4 «Про застосування законодавства, що забезпечує незалежність суддів» (зі змінами, внесеними постановою від 3 грудня 1997 р. № 12).

Об'єктивну сторону злочину, передбаченого ст. 396 КК, становлять дії з переховування не тільки злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, а й слідів злочину та предметів, здобутих злочинним шляхом

Ухвала колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 5 грудня 2006 р. // РВСУ. — 2007. — Вип. 1(14). — С. 111—113

(витяг)

Ленінський районний суд м. Севастополя вироком від 4 листопада 2005 р. засудив М. за ч. 1 ст. 396 КК на один рік обмеження волі. На підставі п. «б» ст. 1 Закону від 11 липня 2003 р. № 1131-IV «Про амністію» її від призначеного покарання звільнили.

М. визнано винною в тому, що вона, працюючи адвокатом, 7 лютого 2002 р. в період з 18 години 40 хвилин до 20 години, перебуваючи у службовому кабінеті РВ УМВС, під час побачення наодинці з А., який підозрювався у вчиненні особливо тяжкого злочину, передбаченого ч. 3 ст. 289 КК, діючи умисно, за власною ініціативою отримала від нього ключ від гаража, де, як їй було відомо, перебували речові докази у справі.

З метою знищення речових доказів і перешкоджання розкриттю злочину, вчиненого А., вона передала зазначені ключі матері останнього А. І. з указівкою негайно вжити заходів для приховання речових доказів. Виконуючи цю вказівку, А. І. прибула до гаража і почала вчиняти дії з вивезення речових доказів, але їх припинили працівники міліції.

Апеляційний суд м. Севастополя ухвалою від 31 січня 2006 р. вказаний вирок Ленінського районного суду м. Севастополя залишив без змін.

У касаційній скарзі захисник в інтересах засудженої стверджував, що остання, передаючи ключі, не мала на меті приховати злочин чи злочинця, жодних указівок А. І. не давала, активних дій не вчиняла, а тому в діях М. відсутній склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК. Крім того, винність М. у справі не доведена. Захисник також зазначив, що у справі допущено істотне порушення кримінально-процесуального закону, оскільки кримінальну справу щодо адвоката порушила неповноважна особа — прокурор м. Севастополя, який за Законом від 19 грудня 1992 р. № 2887-XII «Про адвокатуру» такими повноваженнями не наділений, і розслідували її з порушенням правил підслідності. З урахуванням цього захисник просив судові рішення щодо М. скасувати, а справу провадженням закрити за відсутністю в її діях складу злочину.

Перевіривши матеріали справи, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України визнала, що касаційна скарга захисника М. не підлягає задоволенню з таких підстав.

Висновки суду про винність М. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК, за

обставин, зазначених у вироку, ґрунтуються на зібраних у встановленому законом порядку й досліджених у судовому засіданні доказах.

Зокрема, сама М. не заперечувала, що 7 лютого 2002 р. ввечері, перебуваючи у РВ УМВС, під час зустрічі наодинці із затриманим А., який підозрювався у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 289 КК, отримала від нього ключі і медичний документ, які передала його матері А. І. При цьому засуджена визнала, що повідомила слідчому про отримання від затриманого тільки медичного документа.

Винність М. підтверджена також дослідженими судом і наведеними у вироку показаннями А., його матері А. І., яким суд дав відповідну оцінку, визнавши достовірними ті їх показання, в яких вони визнали, що М. ще зранку 7 лютого 2002 р. знала про перебування у гаражі А. запчастин від викраденої ним у Б. автомашини, при зустрічі з А. після його затримання сама попросила у нього ці ключі, приховавши їх отримання від слідчого, які передала матері підозрюваного з попередженням про необхідність вивезення з гаража «не-потрібних» речей.

Зазначені показання підтверджені і показаннями численних свідків, з яких видно, що А. І., отримавши 7 лютого 2002 р. ввечері від адвоката М. ключі від гаража, де зберігалися деталі і запчастини викраденого автомобіля, про що знала адвокат, відразу ж разом із Ж. поїхала в гараж, де під час намагання вивезти з нього названі речі її затримали працівники міліції; при цьому навіть понятим було зрозуміло, що вивозяться докази вчинення злочину.

Згідно з протоколами огляду місця події — гаража, огляду речових доказів — вилучених автомобільних деталей і запчастин — встановлено, що вони належать до такого ж автомобіля, який був викрадений у Б.

Як убачається з вироку Ленінського районного суду м. Севастополя від 23 липня 2002 р., А. засуджений у тому числі за ч. 3 ст. 289 КК за викрадення у Б. автомобіля, який був доставлений у гараж засудженого, там його розібрали, двигун поставили на автомобіль А., а частину деталей залишили у названому приміщенні, де їх 7 лютого 2002 р. і було виявлено при огляді місця події.

Цими та іншими зазначеними у вироку доказами спростовані наведені у касаційній скарзі доводи про недоведеність винності М. у приховуванні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 289 КК.

Безпідставними визнані твердження і про те, що приховування речових доказів не утворює складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК. За змістом закону об'єктивну сторону цього злочину становлять дії з переховування не тільки злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, а й слідів злочину та предметів, здобутих злочинним шляхом, тобто і тих речей, які є речовими доказами у справі.

Та обставина, що М. безпосередньо не була присутня при намаганні ви-везти з гаража викрадені речі, не свідчить про відсутність з її боку активних дій, спрямованих на приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину.

Суди як першої, так і апеляційної інстанцій ретельно перевірили всі доводи, висунуті на захист засудженої М., аналогічні наведеним у касаційній скарзі. Викладені в судових рішеннях мотиви визнання цих доводів безпідставними і такими, що не відповідають матеріалам справи, колегія суддів визнала обгрунтованими і погодилася з ними.

Дії М. правильно кваліфіковані за ч. 1 ст. 396 КК.

Істотних порушень вимог кримінально-процесуального закону, які тягнуть зміну чи скасування судових рішень, у справі не встановлено.

Не є порушенням закону і те, що кримінальну справу щодо адвоката М. порушив прокурор м. Севастополя, який прирівняний до прокурора області і м. Києва та має рівні з ними повноваження з порушення кримінальних справ щодо адвокатів, а також те, що порушена справа була спрямована за постановою прокурора для розслідування не органам МВС, а слідчому прокуратури, оскільки останнє є допустимим за вимогами ч. 1 ст. 112 КПК.

При призначенні М. покарання суд додержав вимог ст. 65 КК й обрав покарання, яке є

необхідним і достатнім для виправлення засудженої та по-передження нових злочинів.

З урахуванням викладеного колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України у задоволенні касаційної скарги захисника в інтересах засудженої М. відмовила.